

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 23 marca 2016 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi XI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił powództwo J. T. przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w K. o odszkodowanie, nie obciążył J. T. kosztami procesu; oraz przyznał i nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa – kasy Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi na rzecz radcy prawnego M. J. kwotę 557 zł tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Powyższe orzeczenie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne.

Powódka została zatrudniona u strony pozwanej na podstawie umowy o pracę na okres próbny – od dnia 12 listopada 2015 r – do dnia 31 stycznia 2016 r, na stanowisku sprzedawcy – kasjera, za wynagrodzeniem 1850 zł. Strony przewidywały w umowie jednotygodniowy okres wypowiedzenia.

W dniu 20 listopada 2015 r powódka otrzymała pismo w przedmiocie rozwiązania umowy o pracę z zachowaniem tygodniowego okresu wypowiedzenia. W okresie od 25 do 28 listopada 2015 r powódka została zobowiązana do wykorzystania urlopu wypoczynkowego. Pismo zawierało pouczenie o możliwości odwołania się do sądu.

Powódka nie pozostaje w zatrudnieniu, pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym z synem, który otrzymuje stypendium socjalne w wysokości 555 zł, nie posiada majątku i oszczędności.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny powództwo podlegało oddaleniu.

Sąd podniósł, iż zgodnie z art. 30 § 1 pkt 2 k.p. w przypadku rozwiązania umowy o pracę za wypowiedzeniem umowa o pracę rozwiązuje się przez oświadczenie jednej ze stron z zachowaniem okresu wypowiedzenia. W świetle § 3 tego artykułu oświadczenie każdej ze stron o wypowiedzeniu lub rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia powinno nastąpić na piśmie. Z kolei § 5 tego przepisu wymaga, by w takim oświadczeniu było zawarte pouczenie o przysługującym pracownikowi prawie odwołania do sądu pracy.

Z § 4 cytowanego artykułu wynika natomiast, że jedynie w przypadku oświadczenia pracodawcy o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia lub oświadczenia pracodawcy o wypowiedzeniu umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony istnieje powinność wskazania przyczyny uzasadniającej wypowiedzenie lub rozwiązanie umowy.

Zgodnie z art. 50 § 1 k.p. jeżeli wypowiedzenie umowy o pracę zawartej na czas próbny nastąpiło z naruszeniem przepisów o wypowiedzaniu tych umów, pracownikowi przysługuje wyłącznie odszkodowanie. Odszkodowanie przysługuje w wysokości wynagrodzenia za czas, do upływu którego umowa miała trwać.

Bezspornym między stronami pozostawał fakt, że strony niniejszego procesu łączyła umowa o pracę zawarta na okres próbny. Powódka nie kwestionowała tego faktu.

W rozpoznawanej sprawie zostały spełnione wymogi formalne rozwiązania umowy o pracę, ponieważ rozwiązaniu nadano formę pisemną, ponadto w piśmie znalazło się także pouczenie o możliwości odwołania się do sądu.

W ocenie Sądu Rejonowego, rozwiązanie z powódką umowy o pracę było skuteczne oraz zgodne z prawem. Jak wskazano w wyżej powołanych przepisach, w przypadku rozwiązywania umów o pracę zawartych na okres próbny, za wypowiedzeniem nie wymaga się wskazywania przyczyny uzasadniającej wypowiedzenie. Z art. 30 § 4 k.p. jednoznacznie wynika, że tylko oświadczenie pracodawcy o wypowiedzeniu umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony oraz o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia powinno wskazywać przyczynę uzasadniającą wypowiedzenie lub rozwiązanie umowy. Oznacza to, że strona pozwana nie miała prawnego obowiązku wskazania przyczyny wypowiedzenia powódce umowy o pracę zawartej na okres próbny, zaś sąd rozpoznający sprawę nie był zobowiązany do przeprowadzania w tym przedmiocie postępowania dowodowego - bez względu na to, czy przyczyna

wypowiedzenia umowy o pracę była zasadna lub prawdziwa czy też nie. Z tego względu Sąd nie badał w niniejszej sprawie zasadności, ani przyczyn wypowiedzenia umowy o pracę, oddalił w związku z tym wnioski dowodowe pozwanego o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków - zgłoszonych na okoliczność przyczyn wypowiedzenia. Z tego względu Sąd pominął również dowód z przesłuchania powódki, która zeznawała na okoliczność ewentualnych przyczyn wypowiedzenia.

Uznając, że rozwiązanie z powódką umowy o pracę za wypowiedzeniem nastąpiło bez naruszenia przepisów o rozwiązywaniu umów o pracę w tym trybie, Sąd oddalił roszczenie powódki o odszkodowanie jako nieznajdującego oparcia w art. art. 50 § 1 k.p.

W ocenie Sądu I instancji nie doszło również do naruszenia zasad współżycia społecznego /art. 8 kp/. Powódka podnosiła, że została zwolniona zbyt szybko, nie miała możliwości się wykazać, była dobrym pracownikiem, została zwolniona z uwagi na swoje schorzenia.

O kosztach procesu – kosztach zastępstwa procesowego strony pozwanej Sąd orzekł na podstawie art. 102 kpc, mając na względzie aktualną sytuację majątkową i rodzinną powódki oraz korzystanie z instytucji pełnomocnika z urzędu.

O kosztach pełnomocnika z urzędu Sąd orzekł na podstawie § 11 ust. 1 pkt. 2, w zw. z § 6 pkt. 3, § 2 ust. 1,2,3, § 15, § 16 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.).

Apelację od powyższego orzeczenia w części oddalającej powództwo wniósł pełnomocnik powódki.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

- naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.: art. 8 k.p. poprzez jego niezastosowanie i w efekcie przyjęcie, że w przedmiotowej sprawie rozwiązanie z powódką umowy o pracę za wypowiedzeniem nastąpiło bez naruszenia przepisów o rozwiązywaniu umów w tym trybie;
- naruszenie przepisów prawa procesowego, tj.:art. 217 § 1 i 2 w zw. z art. 227 kpc poprzez ich niewłaściwe zastosowanie w i efekcie niedostateczne wyjaśnienie wszystkich okoliczności istotnych dla sprawy.

Mając powyższe na uwadze skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Nadto z ostrożności procesowej - w przypadku oddalenia apelacji - o nieobciążanie powódki kosztami procesu na zasadzie art. 102 kpc oraz o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu apelacyjnym oraz zwrot niezbędnych udokumentowanych wydatków radcy prawnego w kwocie 4,20 zł stanowiących koszt przesłania listem poleconym apelacji do Sądu. Jednocześnie pełnomocnik wnioskodawczyni oświadczył, iż żądane koszty nie zostały zapłacone w całości ani w części.

W odpowiedzi na powyższe pozwany wniósł o oddalenie apelacji powódki w całości i zasądzenie od powódki na rzecz strony pozwanej kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje.

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd pierwszej instancji wydał trafne orzeczenie, znajdujące uzasadnienie w całokształcie okoliczności faktycznych sprawy oraz treści obowiązujących przepisów prawa.

Zgodnie z art. 227 kpc. przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie.

Art. 233 § 1 kpc stanowi, iż Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów, według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Zgodnie zaś z § 2 tego artykułu Sąd oceni na tej samej podstawie, jakie znaczenie nadać odmowie przedstawienia przez stronę dowodu lub przeszkodom stawianym przez nią w jego przeprowadzeniu wbrew postanowieniu sądu.

Oznacza to, że wszystkie ustalone w toku postępowania fakty powinny być brane pod uwagę przy ocenie dowodów, a tok rozumowania sądu powinien znaleźć odzwierciedlenie w pisemnych motywach wyroku.

W ocenie Sądu Okręgowego skuteczny zarzut przekroczenia granic swobody w ocenie dowodów może mieć miejsce tylko w okolicznościach szczególnych. Dzieje się tak w razie pogwałcenia reguł logicznego rozumowania bądź sprzeniewierzenia się zasadom doświadczenia życiowego /por. wyrok SN z 6.11.2003 r. II CK 177/02 niepubl./. Dla skuteczności zarzutu naruszenia swobodnej oceny dowodów nie wystarcza zatem stwierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych, odwołujące się do stanu faktycznego, który w przekonaniu skarżącego odpowiada rzeczywistości. Konieczne jest bowiem wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie Sądu w tym zakresie. W szczególności skarżący powinien wskazać, jakie kryteria oceny dowodów naruszył Sąd przy ocenie konkretnych dowodów uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłusznie im je przyznając. Ponadto, jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to dokonana ocena nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego można było wysnuć wnioski odmienne /post SN z 23.01.2001 r. IV CKN 970/00, niepubl. wyrok SN z 27.09.2002 r. II CKN 817/00/.

Zdaniem Sądu Okręgowego, w niniejszej sprawie, Sąd Rejonowy powyższych zasad nie naruszył. Wbrew twierdzeniom apelacji, podejmując szczegółowe rozważania dokonał, prawidłowych ustaleń faktycznych, a także ocenił materiał dowodowy w sposób wyczerpujący i spójny. Ma to swoje odzwierciedlenie w uzasadnieniu wydanego rozstrzygnięcia.

W szczególności nie sposób zgodzić się z apelującą, iż zasadniczy wpływ na wynik rozstrzygnięcia, także w kontekście zastosowania art. 8 kp, miało oddalenie przez Sąd Rejonowy zgłoszonych przez nią wniosków dowodowych na okoliczność ustalenia przyczyn wypowiedzenia stosunku pracy zawartego na okres próby.

Odnosząc się do powyższego, w pierwszej kolejności podnieść należy, iż umowę na okres próbny o której mowa w art. 25 kp, zawiera się na okres nie przekraczający 3 miesięcy, w celu sprawdzenia kwalifikacji pracownika i możliwości jego zatrudnienia oraz wykonywania określonego rodzaju pracy. Umowa na okres próbny ma sprawdzać przygotowanie pracownika do wykonywania pracy określonego rodzaju. Cechą charakterystyczną umowy na okres próbny jest jej "usługowy" charakter wobec pozostałych umów. Bezpośrednim celem tej umowy nie jest bowiem osiągnięcie gospodarczego celu zatrudnienia w sposób właściwy dla każdej z umów wymienionych w art. 25 § 1 k.p., ale "wypróbowanie" pracownika przed nawiązaniem właściwego zatrudnienia, tzn. sprawdzenie jego przydatności na zajmowanym stanowisku i zapewnienie niekłopotliwego (automatycznego) rozwiązania umowy w razie niepomyślnego wyniku próby. Dlatego umowa na okres próbny, jeżeli strony decydują się na jej zawarcie, z reguły poprzedza umowę innego rodzaju, którą nawiązuje się w razie pomyślnego wyniku próby (Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2013 r. II PK 358/12 LEX nr 1460947). Jednocześnie z uwagi właśnie na wskazany szczególnie charakter umowy, którym jest ocena przez pracodawcę przydatności pracownika i ocena przez pracownika warunków zatrudnienia, jest ona szczególnie łatwa do rozwiązania z uwagi na krótkie okresy wypowiedzenia (art. 34 k.p.) i brak wymogu istnienia przyczyny wypowiedzenia (art. 45 § 1 k.p.).

Jak słusznie podniósł Sąd Rejonowy obostrzenia, które dotyczą jej wypowiedzenia sprowadzają się zatem w zasadzie do zachowania wymogów stricte formalnych tj. formy pisemnej i pouczenia w przedmiocie prawa odwołania do sądu pracy. Tym samym pracodawca, dokonując wypowiedzenia takiej umowy, nie musi wskazywać na przyczyny uzasadniające jego działanie (art. 30 § 4 kp). Konsekwencją powyższego jest zaś również brak możliwości weryfikacji tych przyczyn, także w procesie. Tym samym wskazywane przez apelującą wnioski dowodowe zgłoszone właśnie celem wykazania podstaw uzasadniających zwolnienie powódki w tych okolicznościach, jako nieistotne dla rozstrzygnięcia, słusznie zostały przez Sąd Rejonowy oddalone.

Oceny tej nie zmienia twierdzenie apelacji, iż przeprowadzenie wskazanych dowodów było także konieczne celem rozważenia w kontekście art. 8 kp czy rozwiązanie z powodką umowy o pracę za wypowiedzeniem nastąpiło bez naruszenia przepisów o rozwiązywaniu umów w tym trybie.

Mając powyższe na uwadze podnieść należy iż wypowiedzenie każdej umowy o pracę, w tym tej na okres próbny, stanowi zwykły sposób rozwiązywania umowy, w związku z tym przyczyny wypowiedzenia nie muszą charakteryzować się znaczną wagą ani doniosłością (wyrok SN z dnia 3 sierpnia 2007 roku, I PK 79/07, M.P.Pr. (...) wyroki SN z dnia 5 listopada 1979 r., I PRN 133/79, OSNCP 1980/4/77, z dnia 4 grudnia 1997 r., I PKN 419/97, OSNP 1998/20/598 i z dnia 6 grudnia 2001 r., I PKN 715/00, Prawo Pracy 2002 nr 10, s. 34). Szczególna ich weryfikacja także z tych względów nie wydaje się zatem być uzasadniona. Co prawda niewątpliwie celowym jest poddawanie ocenie wypowiedzania umów terminowych, w tym tych na okres próby, z punktu widzenia zgodności z zasadami współżycia społecznego (art. 8 kp). Jednakże zauważyć należy, iż w oparciu o zarzuty apelacji nie sposób stwierdzić, jakich konkretnie uchybień w tym zakresie miała dopuścić się strona pozwana i jaka zasada współżycia społecznego, czy sprawiedliwości społecznej, poprzez wypowiedzenie powodce stosunku pracy (zgodne z przepisami prawa) miała zostać naruszona.

Tymczasem, co także dostrzegł Sąd I instancji, podniesienie zarzutu naruszenia art. 8 k.p. wymaga jednoczesnego wskazania okoliczności uzasadniających twierdzenie o czynieniu z prawa użytku wbrew zasadom współżycia społecznego lub jego społeczno-gospodarczemu przeznaczeniu (wyr. SN z 10.05.2000 r., I PKN 627/99, OSNAPiUS 2001/20/616). Jest to o tyle istotne, że okoliczności te wyznaczają podstawę, granice i kierunek zastosowania zasad w okolicznościach rozpatrywanej sprawy. Nie można zatem, w oderwaniu od stanu faktycznego sprawy, formułować ogólnych dyrektyw, co do stosowania tych zasad (uchw. SN z 17.01.1974 r., III PZP 34/73, OSN 1975/1/23).

Ponadto Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, iż żadna z zasad współżycia społecznego, na gruncie rozpoznawanej sprawy, nie została naruszona. Wypowiedzenie umowy nie nastąpiło natychmiast po jej zawarciu, bez możliwości podjęcia pracy zaoferowanej tą umową. W tym kontekście nie doszło więc do nadużycia prawa w zakresie rozwiązania umowy zawartej na okres próbny, tak z uwagi na sprzeczność z jego społeczno-gospodarczym przeznaczeniem - którym jest niewątpliwie zweryfikowanie przydatności do pracy pracownika, jak i z zasadami współżycia społecznego - bowiem żadna z norm moralnych nie nakazuje kontynuowania stosunku pracy w sytuacji, gdy został on zawarty jedynie na próbę, a pracodawca ocenia, iż z jakichś względów nie może być on nadal realizowany (por. a contrario Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2014 r. I PK 125/14 LEX nr 1622301). Poczucie skrzywdzenia, na jakie powołuje się powodka, nie jest zaś w tym zakresie żadnym miarodajnym wyznacznikiem i samo w sobie nie świadczy o naruszeniu zasad współżycia, które w przedmiotowych okolicznościach pozwalają pracodawcy na korzystanie z wolności gospodarczej przy zachowaniu standardu uczciwości i sprawiedliwości dokonanego wypowiedzenia. Te standardy zaś nie zostały w sprawie naruszone. Pracodawca wypowiadając powodce stosunek pracy nie stosował bowiem żadnych wybiegów sprzecznych z celem zawartej umowy, a zgodnych z literą prawa, które nie pozwalałyby jej na zaprezentowanie własnych predyspozycji do wykonywania pracy na określonym w umowie stanowisku. Także zatem z tych względów zarzut naruszenia art. 8 kp oraz art. 217 § 1 i 2 w zw. z art. 227 kpc nie mógł zostać uwzględniony.

Reasumując, zaskarżone orzeczenie w pełni odpowiada prawu.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Okręgowy zgodnie z treścią art. 385 kpc oddalił apelację strony powodowej jako bezzasadną.

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 102 kpc. Wydając rozstrzygnięcie w tym przedmiocie Sąd miał na uwadze, iż przekonanie strony o zasadności zajmowanego stanowiska, które może przemawiać za nieobciążaniem jej kosztami przegranego procesu przed sądem pierwszej instancji, przestaje być aktualne w postępowaniu apelacyjnym. Niemniej jednak doszedł do przekonania, że skrajnie trudna sytuacja życiowa i finansowa powódki w powiązaniu z silnym poczuciem skrzywdzenia, wyjątkowo w okolicznościach sprawy stanowiła przypadek szczególnie uzasadniony, o którym mowa w powołanym przepisie uzasadniający odstępstwo od zasad ponoszenia kosztów przegranego przez stronę procesu.

Z kolei o zwrocie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu za II instancję orzeczono w myśl § 2, § 4 oraz § 16 ust. 1 pkt. 1 w zw. § 15 ust. 1 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. 2015 poz. 1805), uwzględniając zwrot podatku VAT, oraz usprawiedliwionych wydatków pełnomocnika w kwocie 4,20 zł stanowiących koszt przesyłek pocztowych.